

УДК 316.6

**РОЗЛУЧЕННЯ – ОДНА З НАЙСКЛАДНІШИХ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ
СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА**

А. О. Туровська

студентка 1 курсу, група М-11, навчально-науковий інститут економіки, менеджменту та права

Науковий керівник – к.і.н., доцент Я. П. Цецик

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті розглядаються основні причини розлучень в Україні, наведено ряд статистичних даних, які дають змогу краще проаналізувати дане явище. Виявлено основні наслідки розлучень для особистості та суспільства.

Ключові слова: розлучення, сім'я, шлюб, емоційне потрясіння, подружжя.

В статье рассматриваются основные причины разводов в Украине, наведено ряд статистических данных, которые позволяют лучше проанализировать данное явление. Определены основные последствия разводов для личности и общества.

Ключевые слова: развод, семья, брак, эмоциональное потрясение, супруги.

In the article principal reasons of broad patterns are examined in Ukraine, the row of statistical information which allow better to analyse this phenomenon is pointed. The basic consequences of broad patterns are certain for personality and society.

Keywords: divorce, family, marriage, emotional shock, married couples.

«Для чого потрібен шлюб, якщо існує розлучення?»

К. Деньов

На сьогодні розлучення є одною з найскладніших соціальних проблем у майже всіх сучасних суспільствах, Україна також не стала виключенням. За статистикою в Україні за рік розлучається близько 200 тисяч пар, в той час як реєструється близько 500 тисяч, в тому числі й повторних шлюбів. Якщо порівняти статистику розлучень в Україні 90-х років минулого століття та сьогодні, то кількість розлучень зросла майже вдвічі, що вивело Україну на 1-ше місце в Європі за кількістю розлучень. Тому дослідники та професіонали в галузі соціології сім'ї повинні більше уваги приділяти такому явищу як розлучення.

Розлучення є тією областю дослідження, яка може мати летальні наслідки та охоплювати усіх членів суспільства, а тому слід вжити заходів для негайного вирішення даного питання.

Питання розлучення дістали широкого дослідження в наукових працях із сімейного права. У сучасний період дослідженнями даного питання комплексно займаються в Україні З. Ромовська, Ю. Червоний, О. Сафончик, Т. Ариванюк, І. Жилінкова, О. Калітенко. Серед останніх розробок українських дослідників у сфері припинення шлюбу слід також назвати статті А. Кидалової, Я. Шевченко, П. Шевчука та ін. У Росії питаннями розлучення сьогодні займаються М. Антокольська, Л. Пчелінцева, О. Хазова та багато інших дослідників.

Проаналізувавши наукові праці з питань розлучення українських та російських вчених останнього десятиріччя, які присвячені розгляду окремих сімейно-правових питань, а також діюче законодавство України в цій сфері, ми виявили, що вчені-юристи, а також

законодавець не завжди є послідовними у використанні основного понятійного апарату інституту припинення шлюбу. Разом з тим на сьогодні немає комплексного дослідження питань припинення шлюбу та шлюбно-сімейних відносин, в якому був би проведений комплексний аналіз законодавства України з врахуванням останніх внесених до нього змін та доповнень, аналіз практики його застосування, а також аналіз зарубіжного законодавства та теоретичних праць вчених інших країн з метою виявлення основних напрямків подальшого реформування та вдосконалення правового регулювання припинення шлюбу в Україні. Усе вищезазначене свідчить про актуальність обраної теми та необхідність активізації досліджень у даному напрямку.

Метою нашого дослідження стало проведення комплексного науково-теоретичного аналізу проблеми розлучення, виявлення його основних причин та наслідків. Це є актуальним особливо тепер, коли в Україні формується громадянське суспільство, коли наша держава стала на шлях інтеграції до світового співтовариства. Особлива увага приділялася вирішенню питань зміцнення шлюбу, оскільки збереження сім'ї є необхідною умовою розвитку багатьох інших суспільних відносин.

Сьогодні в Україні склалася складна демографічна ситуація, що виявляє ознаки кризової ситуації в такому важливому соціальному інституті як сім'я та шлюб. Зміни інституту сім'ї пов'язані з такими явищами як зростання відсотка розлучень, зменшення кількості зареєстрованих шлюбів, і, як наслідок, зниження народжуваності, що веде до зменшення розміру сім'ї. Хоча відносини між людьми в шлюбі особисті та суто індивідуальні, але разом з тим вони мають і суспільне значення. У цих відносинах криється майбутнє держави, що має представляти особливий інтерес і служити предметом піклування з боку держави та суспільства.

Великою проблемою залишається саме рівень розлучень в Україні. Можна з упевненістю сказати, що суспільство і держава зацікавлені в тому, щоб розлучень було менше, а сімейно-шлюбні відносини розвивалися нормально та удосконалювалися. Розлучення, в будь-якому випадку, свідчить про неміцність і руйнування сімейних зв'язків і тому об'єктивно не може розглядатися як позитивне явище. Розлучення стало більш поширеним способом вирішення серйозних конфліктів між подружжям, які існували завжди.

Основними мотивами розлучень є [1]: мотиви, обумовлені дією соціально-економічних чинників; мотиви, обумовлені соціально-психологічними чинниками; мотиви соціально-біологічного характеру.

Результати опитувань показують, що значна частина молодих людей (близько 1/3) брали шлюб на основі мотивів, які лежать поза сімейною сферою. Природно, що таке поверхове, несерйозне ставлення до шлюбу, відсутність відповідної мотивації призводять до того, що перед подружжям не постають завдання самовизначення сім'ї, з'ясування подружніх ролей, сімейного статусу кожного з них, їхніх спільних цілей. Можна стверджувати, що криза інституції сім'ї поглиблюється та проектується на наступні покоління.

Причинами великої кількості розлучень в багатьох випадках стала втрата морально-етичних основ сім'ї та святості подружніх стосунків [2]. Звісно, причини є набагато глибшими, але однією із них є сімейні конфлікти, зумовлені різними чинниками, зокрема: неправильне розуміння сутності шлюбу та сім'ї, не достатня психологічна підготовленість молодих пар до спільного сімейного життя, не готовність до обмеження власної свободи та багато іншого. Аналіз свідчить, що найбільша кількість розлучень спостерігається з 5 по 9 рік життя подружжя (28%). Найменше ж розлучень на першому році (3,6%), а також після 20 років спільного життя (12,4%). На нашу думку, зменшити кількість розлучень допоможе комплексна підготовка до життя в подружжі.

Наслідками розлучень на сьогоднішній день стають погіршення демографічної ситуації та утворення неповних сімей, адже понад 80 % розлучених є одnodітними і бездітними

подружжями. Негативним є і той факт, що зростає кількість таких відносин, як співжиття. Наслідок – знижується рівень офіційних шлюбів та зростає позашлюбна народжуваність [3]. Окрім того, розлучення також впливає на майбутнє виховання дітей.

За останні 10 років кількість розлучень в Україні скоротилася більше, ніж у 3,5 рази. І так, за даними Державної реєстраційної служби у 2003 р. в Україні було зареєстровано 177 тис. 22 випадки розірвання шлюбу. У 2012 р. це число склало лише 49 тис. 807. Водночас, найбільша частка розлучень від кількості укладених шлюбів припадає на 2004 рік – 62,2%, найменша – на 2011 (17,4%). В Україні в I півріччі 2013 р. зареєстровано 21 тис. 193 розлучення на 116,4 тис. шлюбів, що свідчить про зниження динаміки розлучень, яка спостерігається в останні п'ять років. Варто відзначити, що більшого всього актів про розірвання шлюбу в першому півріччі нинішнього року зареєстровано у Донецькій області (2 тис. 429), найменше – у Волинській (297). Навіть якщо цей показник у II півріччі збережеться, то динаміка порівняно з минулим роком все одно буде позитивною. До речі, кількість одружень у січні 2014 року порівняно з аналогічним періодом минулого року зросла на 9%, в той же час кількість розлучень – скоротилася на 7%. Тому будемо сподіватися, що кількість розлучень і надалі скорочуватиметься.

Як бачимо, статистика розлучень невтішна. Не так страшні цифри, як те, що під ними криється. Нерви, стреси, депресія та туга підстерігають усюди, з кожної стадії розлучення. Тобто, люди, яких спіткав розрив у відносинах, переживають глибоке емоційне потрясіння, вони втрачають відчуття захищеності та стабільності. У цей критичний період життя значно гірше переносяться навантаження й проблеми. Адже розлучення – це практично завершення виконання всіх соціальних функцій, виконуваних родиною.

Підсумовуючи вище сказане, варто зрозуміти, що закінчення подружніх відносин – це не проста зміна сімейного статусу людини, вона спричиняє зміну всього укладу його життя – економічного, соціального, сексуального. Тому дане явище є однозначно негативним для суспільства. Для покращення ситуації потрібно виховувати у підростаючого покоління етичні основи сім'ї та моральні засади. Головним є власне усвідомлення людиною чи людьми, які збираються одружитися, важливості нормальних сімейних стосунків, важливості сім'ї в житті та її благополуччя. Бо сім'я є найважливішим соціальним інститутом держави і відіграє найважливішу роль в житті кожної людини.

1. Піча В. М. Соціологія : Підручник. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2007. – 280 с. 2. Долгова Т.П., Симонова Є. В. Проблеми комплексного вивчення сім'ї // Соціологія сім'ї : соціологічні дослідження. – 2000. – № 4. – С.137-139. 3. Городяненко В. Г. Соціологія: підручник – К. : ВЦ «Академія», 2008. – 544 с.